

glijkt worden
het slot, waar-
d.

Christus,
en Zijne he-
en uw geloof,
het verbond
beteekend en
te treden in
k, en mitsdien
Heeren: Heilig

woorden op de

d?
nen zijn door
gonnen heeft,
ezus Christus.

s doen, hoofd-
zeer van pa-
en.

ig catechisan-
schutterij uit
e plechtigheid
gewissen, dat
is voor Gods

als zegenbode
gekozen.

ig namen wij
kking, die mi-
d, omdat zij
id.

belofte en ver-
en zegel van

nee: aanvaardt
geven, dat Hij

worden inge-

de misvatting
n hier en daar
nbare Belijde-
a doop hebben

n bezwaar van
penbare Belij-

t feitelijk het
n legden uw
het gij het zelf

gevorderd, dat
de voorzieders
erwijzen.

kind, wanneer
enis doet, niet

Openbare Be-
reden.

ou echter ten
n worden ge-

kerkelijke pers

de Ned. Herv.
Holland, hield
meest krasse
istendom moet

bladen, moet
n verkondigd:
son fabel Aan
istendom. Het
nieuwe fabelen
is Europa tot

nemen, dat de
ring er reeds
zich de waar-
godsdienst is

op de antieke
raag of Jezus
op te lossen.

i. De moderne
de oude over-

revolutionair-
id, omdat de
t kwam. De
evolutie tegen-
s tot revolutie
het socialisme
op de menigte.

Door geen tekstverdraaiing is de klacht weg te
redeneeren: Mijn God, waarom hebt Gij Mij ver-
laten. Dat is de klacht der menscheit. De „oude“
God is gestorven. De zekerheid is verloren. God
openbaart zich in de evolutie van de natuur, de
menscheit, het geestesleven. Hij is niet van den
Mensch afgescheiden. Door den God in ons zijn
wij Gods medeschepers.

Gruwelijke woorden!
En dat uit den mond van een predikant.
Voor het klassikaal bestuur aangeklaagd, heeft
hij wel geantwoord, dat hij die verslagen niet voor
zijn rekening nam.

Natuurlijk.
Ze zullen wel niet in alle deelen juist zijn.
Maar dat de strekking van zijn lezingen een
andere zou zijn geweest, is niet aan te nemen.
Inmiddels is het kerkelijk proces in gang.
Van onze zijde toont men echter weinig belang-
stelling.

Hoe anders was dat in de dagen, toen Dr. Louis
Bähler zijn Buddhistische propaganda ondernam
en daarover zich ook kerkelijk te verantwoorden
had!

Toen hoopte men onder ons, dat de rechtzinnige
broeders in de Hervormde Kerk zouden oordeelen,
dat de maal nu vol was.

De afloop stelde teleur.
Vandaar, dat men in dergelijke gevallen en ook
nu weer geen groote dingen verwacht.

Ons rest niet anders dan tydelijke toeschouwers
te blijven.

't Is ook beter, dat wij ons gevoelen niet aan
anderen pogen op te dringen.

Zij moeten handelen uit vrije overtuiging.

Maar niet mag verheeld, dat ons hart van ver-
antwoordelijkheid trilt, wijl door een Hervormd pre-
dikant de eer van Christus zoo wordt aangerand
en op Gods volk zulk een smaad wordt geworpen.

Onze berijmers.

Niet te lang willen we wachten met aan de
proeven van berijming van een nieuw derde cou-
plet van den Lofzang van Zacharias een plaats te
geven.

Predikanten, onderwijzers, kooplieden, in 't kort:
mensen van allerlei rang, lezersassen zoowel als
lezers zonden in.

Wij danken voor die medewerking.

Niet, dat alle proeven door ons zouden worden
aanbevolen.

Indegendeel vallen de meeste m.i. al dadelijk af.
Maar er zijn er toch een paar onder, waaraan
we, zij het niet ongewijzigd, ten slotte de voorkeur
zouden geven boven die van Deputaten.

En wat meer is: al onthoudt men zich van een
bepaalde keuze, er worden hier nieuwe motieven
gehoden, die bij een herberijming zeker te stade
kunnen komen.

De allergebrekkigste hield ik achter.

Maar enkele gebrekkige nam ik op. Dit om het
meeleven in deze dingen aan te moedigen. Ik zal
deze niet opzettelijk aanduiden. De lezer haalt ze
er zelf wel uit.

Ook wijs ik niet op fouten. Dit zou te veel
gaan gelijken op het correctiewerk, dat de leeraars
op onze gymnasia, lycea en H. B. S.-en hebben
te verrichten. Ik zou er dan ook aan moeten ge-
looven om cijfers te geven.

Neen, liever vestig ik de aandacht, inzonderheid
van Deputaten, op deze proeven.

Misschien kunnen zij hun nog van eenig nut zijn.
Verschillende inzenders verzochten mij in dit ge-
val hun naam en zelfs hun initialen te verzwijgen.

In deze omstandigheden kan ik dit billijken.
Daarom noem ik geen enkelen naam.

No 1 zond twee proeven. Hij stelt zich voor,
dat het tweede vers der bestaande berijming ein-
digt met een;

De eerste is:

Om ons te geven, dat w' altijd,
Verlost uit 's vijands booze hand,
Rechtvaardig en in heiligheid
Voor 's Heeren oog, aan Hem verpand
Hem dienen zouden onbevreesd.
En gij, o kind, zult door den Geest
Gods grooten Naam verhoogen
Als Zijn profet; want gij zult met uw leer
Gaan voor het aanschijn van den Heer,
Bereiden Zijn weg, dat elk Hem eer.

Voor zichzelf prefereert hij de tweede:

Om ons te geven, dat w' altijd,
Uit onzer haat'ren hand gered,
Hem heilig, in gerechtigheid,
Hem dienen, door geen vrees ontzet.
En gij, o kind, alom eens heet
U elk des Hoogsten heilprofet,
Want gij zult, heengegogen
Voor 't aangezicht van uwen God en Heer,
Zijn weg bereiden door uw leer,
Tot Ierels zaligheid en 's Konings eer.

No 2 gaf geen nadere toelichting. Deze was
trouwens ook niet gevraagd.

't Is God, Die ons dit heil bewees,
Om ons te geven, dat ook wij
Hem dienen zouden, zonder vrees,
Verlost van 's vijands heerschappij.

Rechtvaardig en in heiligheid,
Zoolang ons 't leven is bereid.
Gij zult een baan verhoogen,
Een weg bereiden voor uw God en Heer,
Gij kind, dat ik zoo hoog waardeer
En als Profet des Allerhoogsten eer.

No 3 voelt zich door het aanvangswoord „Daar“
zelf niet bevredigd. Hij had er beter „Zoo“ b.v.
van kunnen maken.

Daar zweer Hij naar Zijn trouwverbond,
Dat, als die blijde heilidag rees,
Trots al hun vijanden in 't rond,
Z' Hem dienen zouden zonder vrees,
In heiligheid, hoe lang zoo meer.
En gij, o kind, ontvang deez' eer,
„Profet van den Hoogen“
Genaamd te zijn; want gij zult moeten treen
Op 's werelds paden hier benen,
Ter wegbereiding voor Zijn Aanschijn heen.

No 4 geeft als andere lezing van den vijfden
regel in overweging: „Hem wilden volgen op Zijn
stem“.

Hij heeft Zijn heilig woord vervuld,
Dat wij, verlost van 's vijands juk
Ontdaan van alle smet en schuld
Hem dienden, zonder vrees of druk,
Hem volgden op Zijn wenk en stem
En gij, o kind, ga heen voor Hem,
Gesterkt door Zijn vermogen;
Profet des Allerhoogsten zult gij zijn,
Zijn pad bereidend door de zandwoestijn
En wegen banend, waar geen wegen zijn.

No 5 biedt zijn vers aan met de bijvoeging:
„Allicht zou het den eventueelen eindberijmer een
ideo, wending of rijm aan de hand kunnen doen“.

Dien eed doet Hij aan ons gestand,
Als ons die blijde heilidag rees,
Dat wij, verlost van 's vijands hand,
Hem zullen dienen zonder vrees,
Naar 't heilig recht, te allen tijd
Zij dan ons leven Hem gewijd.
Mijn kind gij zult voor d' oogen
Van al het volk, eens gaan als Gods Profet.
Die voor Zijn aanschijn henantreedt
En voor uw Heer den weg te effnen went.

No 6 wijkt af van het rijmschema.

Hij wild' ons geven, dat bevrijd
Van 's vijands hand, wij, 't allen tijd
In heiligheid met ware vreugd
En in gerechtigheid, verheugd
Hem dienen zouden zonder vrees
„Och of ons hart Hem altijd proes“
„Profet des Allerhoogsten“
Zoo wordt gij dan genaamd, gij, Kindeken.
Voor 's Heeren aanzicht zult gij gaan,
Bereidende voor Hem een effen baan.

No 7:

Hij heeft aan 't geen Hij zwoer, gedacht;
Om ons te geven 't voorrecht, dat
(Daar Hij aan ons verlossing bracht
Uit 's vijands hand) wij op ons pad
Hem dienen zonder vrees voor strijd,
In heiligheid, gerechtigheid,
Zoolang we leven mogen.
Gij zult — Uw naam zal dan, o, kindeken,
Profet des Allerhoogsten zijn —
Voor 's Heeren aanzicht gaand, zijn weg berein.

No 8 acht de eerste regel noodig als aanknoo-
ping aan het voorgaande vers, dat in de bestaan-
de berijming, ontijdig m.i. afgebroken is.

Nu Hij ons die genâ bewees,
Zal ons, uit 's vijands hand bevrijd,
Hem altoos dienen zonder vrees,
In 't spoor van recht en heiligheid.
En gij, o Kind! dat weldra heet:
Des Allerhoogsten heilprofet,
Gij zult vermelden mogen
Des Heeren komst; ja, U is weggelegd
Hem vóór te gaan. Gij, Zijne knecht,
Maakt voor Zijn voet de kromme paden recht.

No 9 heeft twee berijmingen:

Dat wij, uit 's vijands hand bevrijd,
Hem dienen zouden zonder vrees,
Rechtvaardig en in heiligheid,
Voor Hem, Die ons die gunst bewees.
En gij, o kind, ontvang deez' eer:
Profet des Allerhoogsten Heer,
Want gij zult, uitgetogen
Als wegbereider, door Zijn Geest verlicht,
Straks melden wat Hij heeft verricht
De baan Hem effnend voor Zijn aangezicht!

En:

Dit deed Hij, opdat wij bevrijd
Uit 's vijands hand, gansch onbevreesd,
Hem dienden, steeds Hem toegewijd,
Geleid door Zijn Heiligen Geest,
Rechtvaardig voor den Opperheer.
En gij, o kind, ontvang deez' eer:
Dat gij, straks uitgetogen,
Als Zijn profet voor 't heilig aangezicht
Uw Gods meldt, wat Hij heeft verricht,
De baan Hem effnend, door Zijn Geest verlicht.

No 10 houdt zich ook niet aan het rijmschema.

Om ons te geven dat w' altijd,
Verlost door Hem uit 's vijands hand
In heilig en rechtvaardigheid
Ons gansche leven Hem verpand,
Hem dienen zouden zonder vrees.
Die ons de hoogste gunst bewees.
En gij, o kind, zult heeten
Profet des Allerhoogsten, die daar gaat
Voor Hem die thans te komen staat;
Bereid Zijn weg! Uw stem zich hooren laat.

No 11 evenmin.

Hij geeft ons, dat wij 't allen tijd
Verlost zijn uit des vijands macht
En heilig in gerechtigheid
Hem dienen zullen door Zijn kracht.
En zonder vrees, Zijn Naam ter eer
O, Kind, geschenk van onzen Heer,
Profet des Allerhoogsten,
Bereid Zijn weg, opdat de Heer, verblijd
(Die door de vlakke velden rijdt),
Zijn bondsvolk vindt tot Zijn dienst bereid.

No 12 schrijft: „Enfin, vindt U het ter plaatsing
niet waardig, dan hebt U zeker nog wel een klein
plekjes disponibel in Uw snippermand?“

Zulk een bescheidenheid dient niet opname be-
loond.

Dat wij, uit 's vijands hand bevrijd,
Hem dienen zouden zonder vrees,
Rechtvaardig en in heiligheid,
Zoolang de dageraad ons rees.
Uw naam zal, kindeken nog klein,
Profet des Allerhoogsten zijn,
Want eerlang zult gij mogen
Voor hen gaan voor 't aanzicht van den Heer
En, werpend alle hoogte neer,
Bereiden Zijne wegen, Hem ter eer.

Wie zijn berijming hier niet afgedrukt vindt,
worde niet ontstemd — overigens een gewoon ver-
schijnsel bij hen, wier inzendingen niet kunnen
worden geplaatst.

Wie weet hoe ver zij het bij oefening in de edele
rijmkunst nog brengen!

Uit het een en ander is wel gebleken, dat be-
rijmen hooge eischen stelt.

En hiermee wordt de rij van berijmingsproeven
gesloten.

HEPT.

WIJSBEGEERTE.

In de school der wijsbegeerte.

XXVI.

Religieuze Wijsbegeerte

Zoodra het op den waarheidsinhoud aankomt,
blijkt bij de wijsbegeerte, veel meer dan bij den
godsdienst, de eenzijdigheid en bekrompenheid van
het menscheit verstand, de onmogelijkheid om
evenwichtig en harmonisch te zijn.

„Wij kennen ten deele“ — dat is in de filosofie
verhijsterend waar.

Met een paar voorbeelden hebben we laten zien,
dat de z.g. wet der pluriformiteit op het gebied
der wijsbegeerte niet slechts tot natuurlijke split-
sing, en, het leven verrijkende, vertakking, maar
ook tot vervreemdende afwijking en antithetische
vergroeiing voert.

Tot goed verstand van het begrip en de waarde
der wijsbegeerte zijn geschiedkundige voorbeelden
echt leerzaam, en wij wekken onze lezers op om
zelf uit dit oogpunt van samenhang en ontwikke-
ling (respectievelijk: onttaarding) de geschiedenis der
wijsbegeerte te bestudeeren, en wat wij o.a. van
Locke hebben aangetoond, ook toe te passen op
Berkeley (gest. 1753), die het empirisch stelsel
van Locke ontbouwde tot een volstrekt idealisme,
door de kenbaarheid, ja zelfs de werkelijkheid, der
wereld buiten ons te loochenen en alleen te hand-
haven den denkenden geest des menschen; — en
voorts ook op den superieuren filosoof Hume (gest.
1776), het troetelkind van onzen Professor Hey-
mans, die nog een schrede verder gaat en ook
het bestaan van de geestelijke substantie, die wij
ik noemen, ontkent, aldus uitkomend bij het scepti-
cisme (het niet-weten als stelsel) en voorbe-
reidend het later in de wetenschap zoo graag ge-
huldigde positivisme (het alleen rekening hou-
den met het positief waarneembare, en het uit-
schakelen van alle geestelijkheid).

••

Wij willen thans, om het begrip filosofie nog
meer geschiedkundig te verduidelijken, op een ander,
hoogst belangwekkend, ontwikkelingsverschijnsel de
aandacht vestigen, namelijk op de vergroeiing der
cartesiaansche wijsbegeerte tot wijsgeerige re-
ligie in de sublieme (Formeel-filosofisch gespro-
ken!) persoonlijkheid van Baruch Spinoza
(gest. 1677).

Vroeger is reeds door ons gezegd, dat de wijs-
begeerte in haar opkomst en verloop bij de Grie-
ken een godsdienstige bedoeling had, in zekeren
zin een „Ersatz“ voor de afgezworen mythische
volksreligie was, vooral bij een zoo religieus aan-
gelegde natuur als Plato.

In de middeleeuwen kromp de stout strevende